

Sygn. akt II UK 237/11

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 8 maja 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Jerzy Kuźniar (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Romualda Spyt

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

w sprawie z wniosku J. R.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych
o emeryturę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 8 maja 2012 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego
z dnia 5 kwietnia 2011 r.,

oddala skargę kasacyjną.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 5 kwietnia 2011 r., Sąd Apelacyjny oddalił apelację wnioskodawcy J. R. od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie przeciwko Zakładowi

Ubezpieczeń Społecznych o emeryturę, którym oddalono odwołanie wnioskodawcy od decyzji organu rentowego z dnia 20 lipca 2010 r., przyznającej mu prawo do emerytury, a od której wnioskodawca wniósł odwołanie w zakresie zawieszenia prawa do wypłaty świadczenia z uwagi na pobieranie renty wojskowej. Sąd Apelacyjny w pełni podzielił ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji jak i zapadłe orzeczenie, w myśl którego wnioskodawca uprawniony do renty wojskowej i pobierający to świadczenie nie może jednocześnie pobierać świadczenia z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, mimo że spełnił warunki do jego nabycia i prawo to zostało mu przyznane. Zgodnie bowiem z art. 96 ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst; Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) odrębne przepisy określają prawo do pobierania świadczeń w razie zbiegu u jednej osoby prawa do emerytury z prawem do renty inwalidy wojennego i wojskowego, którego niezdolność do pracy pozostaje w związku ze służbą wojskową.

W stanie faktycznym sprawy, wnioskodawcy (ur. 10 czerwca 1946 r.), decyzjami Wojewódzkiego Sztabu Wojskowego z dnia 3 stycznia 1984 r. przyznano prawo do wojskowej renty inwalidzkiej oraz do emerytury wojskowej. Do stażu uwzględniono okres zatrudnienia cywilnego w wymiarze 2 miesiące i 18 dni oraz 1 rok i 8 dni, a także okres służby wojskowej w wymiarze 16 lat 8 miesięcy i 5 dni. Wypłatę emerytury wojskowej zawieszono ze względu na to, że pobierane świadczenie rentowe było korzystniejsze. Obecnie wnioskodawca jest całkowicie niezdolny do pracy z ogólnego stanu zdrowia (dawne inwalidztwo według pierwszej grupy istnieje od dnia 28 września 2009 r.) oraz częściowo niezdolny do pracy (dawne inwalidztwo według trzeciej grupy) w związku ze służbą wojskową od dnia 14 maja 1983 r. W dniu 6 kwietnia 2010 r. wnioskodawca złożył do ZUS wniosek o emeryturę, dołączając dokumentację poświadczającą zatrudnienie od dnia 23 stycznia 1984 r. do dnia 31 grudnia 2009 r. Lekarz orzecznik ZUS orzeczeniem z dnia 17 czerwca 2010 r. uznał wnioskodawcę za całkowicie trwale niezdolnego do pracy, a za datę powstania tej niezdolności ustalił dzień 7 kwietnia 2010 r. Decyzją z dnia 20 lipca 2010 r. organ rentowy przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury od dnia 7 kwietnia 2010 r., ustalając staż ubezpieczeniowy na 26 lat 6 miesięcy i 14 dni okresów składkowych i nieskładkowych. Jednocześnie organ rentowy zawiesił

wypłatę świadczenia emerytalnego z powodu zbiegu prawa do więcej niż jednego świadczenia. Na skutek odwołania wnioskodawcy, wyrokiem z dnia 17 listopada 2010 r., Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie, a jego wniosek o przyznanie prawa do wypłaty emerytury w zbiegu z rentą wojskową przekazał do rozpoznania organowi rentowemu. Apelację wnioskodawcy, od tego wyroku oddalił wyrokiem z dnia 5 kwietnia 2011 r. Sąd Apelacyjny, wskazując w uzasadnieniu, że zgodnie z obowiązującymi przepisami, w przypadku, gdy ubezpieczony uprawniony jest do dwóch lub więcej świadczeń, wypłaca się świadczenie wyższe lub przez niego wybrane. Wnioskodawca pobiera rentę wojskową, jako świadczenie dla niego korzystniejsze, a zatem prawo do wypłaty świadczenia emerytalnego z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych podlegało zawieszeniu. Sąd uznał także, że dla rozstrzygnięcia w sprawie nie ma znaczenia podnoszona przez wnioskodawcę okoliczność, iż prawo do świadczenia emerytalnego nabył za lata przepracowane po przejściu ze służby wojskowej w stan spoczynku.

Powyższy wyrok zaskarżył skargą kasacyjną w całości pełnomocnik wnioskodawcy, zarzucając naruszenie prawa materialnego przez jego błędną wykładnię wobec nieuwzględnienia przez Sądy orzekające w sprawie treści uchwały siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 lutego 2010 r., II UZP 10/09, (OSNP 2010 nr 17-18, poz. 215), oraz przepisów postępowania – art. 386 § 6 k.p.c., wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku jak i poprzedzającego go wyroku Sądu Okręgowego i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy – przez przyznanie wnioskodawcy obu świadczeń – renty wojskowej oraz emerytury z pracy cywilnej po zakończeniu służby, wraz z orzeczeniem o kosztach postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga kasacyjna nie ma usprawiedliwionych podstaw. Stosownie do art. 398¹³ § 1 i 2 k.p.c., Sąd Najwyższy rozpoznaje sprawę w granicach skargi kasacyjnej i jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę

zaskarżonego orzeczenia, jeżeli skarga nie zawiera zarzutu naruszenia przepisów postępowania lub gdy zarzut taki okaże się niezasadny. Nie jest trafny podnoszony w skardze kasacyjnej zarzut naruszenia zaskarżonym wyrokiem art. 386 § 6 k.p.c. Przepis ten stanowi o związaniu zarówno sądu, któremu sprawa została przekazana po uchyleniu wyroku, na skutek apelacji, jak i sądu drugiej instancji, oceną prawną i wskazaniem co do dalszego postępowania wyrażonymi w uzasadnieniu wyroku sądu drugiej instancji. Związanie wyrażone w art. 386 § 6 k.p.c. oznacza m.in. zakaz formułowania ocen prawnych sprzecznych z wyrażonymi wcześniej w uzasadnieniu orzeczenia sądu drugiej instancji, a nawet zakaz podejmowania w jakikolwiek sposób próby podważania czy kontestowania wiążącej go oceny prawnej i wskazań co do dalszego postępowania. Dotyczy to dalszego postępowania przed sądami powszechnymi po uchyleniu poprzedniego wyroku sądu pierwszej instancji w wyniku uwzględnienia apelacji i w rozpatrywanej sprawie nie ma zastosowania z uwagi na przebieg postępowania, w którym nie doszło do uchylenia wyroku przez Sąd drugiej instancji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 października 2009 r., III CZP 75/09, niepublikowane).

W rozpoznawanej sprawie nie ma sporu między stronami co do tego, że wnioskodawca nabył prawo do świadczenia rentowego na podstawie przepisów ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (jednolity tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 8, poz. 66 ze zm.), jak również prawo do świadczenia emerytalnego na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Spór zaś w istocie sprowadza się do interpretacji przepisów i ustalenia, czy wnioskodawca jest uprawniony do pobierania jednocześnie obu tych świadczeń. Z art. 95 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS niewątpliwie wynika – jako zasada prawa ubezpieczeniowego – prawo do pobierania jednego świadczenia (wyższego lub wybranego przez uprawnionego) w sytuacji tzw. zbiegu u jednej osoby prawa do kilku świadczeń przewidzianych w ustawie. Zasada ta jest również obowiązująca (wg ust. 2 tego przepisu „z uwzględnieniem art. 96”) w razie zbiegu prawa do emerytury lub renty określonych w ustawie z prawem do świadczeń przewidzianych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym m.in. żołnierzy zawodowych, „z wyjątkiem przypadku, gdy emerytura wojskowa (...)

została obliczona według zasad określonych w art. 15a ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (...)” – bez znaczenia w okolicznościach sprawy. Zgodnie z treścią art. 96 ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS odrębne przepisy określają prawo do pobierania świadczeń w razie zbiegu u jednej osoby prawa do emerytury z prawem do renty inwalidy wojennego i wojskowego, którego niezdolność do pracy pozostaje w związku ze służbą wojskową. Te „odrębne przepisy” – nieznajdujące zastosowania w okolicznościach sprawy - to w tym przypadku art. 54 ustawy z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (jednolity tekst: Dz.U. z 2010 r. Nr 101, poz. 648 ze zm.), który dopuszcza pobieranie przez inwalidę wojennego i wojskowego, którego niezdolność do służby wojskowej powstała w związku z tą służbą, rentę powiększoną o połowę emerytury albo emeryturę powiększoną o połowę renty. W ocenianej sprawie do wnioskodawcy uprawnionego do renty wojskowej z ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin, znajdzie zastosowanie art. 7, zgodnie z którym w razie zbiegu prawa do emerytury lub renty przewidzianych w ustawie z prawem do emerytury lub renty albo do uposażenia w stanie spoczynku lub uposażenia rodzinnego przewidzianych w odrębnych przepisach wypłaca się świadczenie wyższe lub wybrane przez osobę uprawnioną, jeżeli przepisy szczególne nie stanowią inaczej. Cytowany przepis wyklucza zatem możliwość zbiegu świadczeń wojskowych ze świadczeniami z ubezpieczeń powszechnych, poza sygnalizowaną wyżej sytuacją prawną. Wnioskodawca uprawniony do renty wojskowej i pobierający to świadczenie nie może jednocześnie pobierać świadczenia z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, mimo że spełnił warunki do jego nabycia i prawo to zostało mu przyznane. Tym samym prezentowana w skardze kasacyjnej konstrukcja prawna, zgodnie z którą wnioskodawcy miałyby przysługiwać „niezależnie” oba świadczenia, wobec „ciągu”, a nie zbiegu świadczeń jest całkowicie chybiona i nie znajduje uzasadnienia w przepisach. Sprawy zbiegu prawa do emerytury z prawem do renty wojskowej z ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin rozstrzyga się zgodnie z powszechnymi regułami ustawy o emeryturach i rentach z FUS i tzw. zasadą jednego świadczenia. Zasada ta, dotyczy również zbiegu prawa

do emerytury lub renty określonych w ustawie z prawem do świadczeń przewidzianych w odrębnych przepisach z zakresu zabezpieczenia społecznego, niezależnie od ich ubezpieczeniowego czy też zaopatrzeniowego charakteru, z wyjątkami wskazanymi w art. 96, wyżej wskazanymi.

Podobne stanowisko zostało wyrażone w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 27 kwietnia 2004 r., II UK 292/03, (OSNP 2005 nr 1, poz. 10). Warto zauważyć, że zasada prawa do pobierania tylko jednego świadczenia z zakresu zabezpieczenia społecznego nie jest nowa i została do ustawy o emeryturach i rentach z FUS przejęta z ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz.U. Nr 40, poz. 267 ze zm.) – por. jej art. 69.

Na koniec, w związku z zarzutami skargi, należy wskazać, że niczego do niniejszej sprawy nie wnosi uchwała składu powiększonego Sądu Najwyższego z dnia 17 lutego 2010 r., II UZP 10/09 (OSNP 2010/17-18/215), odnosząca się do nabycia przez żołnierza zawodowego prawa do emerytury z ustawy o emeryturach i rentach z FUS, którego to prawa organ rentowy nie kwestionował.

Tym się kierując - gdy podstawy skargi nie zostały wykazane – orzeczono jak w sentencji, na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c.